

הוועדה למתן היתרים לפי פרק ד' להודעה בדבר הכללים למניעת ניגוד עניינים

של שרים וסגני שרים, התשס"ג-2003

החלטה בבקשת השר הרב יעקב ליצמן לקבלת היתר לאי-קיום כלל מהכללים למניעת

ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים

1. לפנינו בקשת שר הבריאות, השר הרב יעקב ליצמן, לחדש היתר שניתן לו בעת שכהן כסגן שר בממשלה ה-32 (2009-2013), שם נקבע כך:

"נראה לוועדה כי יש מקום להתחשב בכך שסכום כל הכספים שבבעלות סגן השר ובני משפחתו בצירוף הסכום המושקע באיגרות חוב ממשלתיות ('ניירות הערך'), אינו עולה על סכום של 200,000 ₪ ('הסכום הקובע'). לפיכך, מחליטה הוועדה, במסגרת סמכותה לפי סעיף 19 לכללים, לתת היתר לסגן השר יעקב ליצמן להמשיך ולהחזיק באיגרות החוב הממשלתיות שבבעלותו, בדרך שבה הוא מחזיק אותן היום, מבלי להעבירן ל'נאמנות עיוורת', וזאת בתנאי ש'הסכום הקובע' כאמור לעיל (הכולל את הכספים ואת הסכום המושקע באגרות חוב ממשלתיות) לא יעלה על 200,000 ₪. באם תהיה חריגה מ'הסכום הקובע' הנ"ל, יועברו כל איגרות החוב הממשלתיות שבבעלות סגן השר, ל'נאמנות עיוורת' על-פי סעיף 16(א) ו-16(ב) לכללים.

סגן השר מתבקש לדווח למבקר המדינה על כל חריגה של הכספים ואיגרות החוב הממשלתיות שלו, מעל 200,000 ₪". (החלטה מיום 20.8.2009).

בבקשתו הנוכחית ציין השר כך:

"מידי חודש מנכה לי הבנק כ- X ₪ ומשקיע אותם באג"ח ממשלתיות ברובו. כל המסמכים הרלוונטיים לעניין הועברו לידי מבקר המדינה. אבקש להמשיך להחזיק באג"ח בדרך זו ולא להעבירן לנאמנות עיוורת כפי שקיבלתי אישור בעבר. אציין כי מעולם לא התערבתי בהשקעת כספים זו".

2. השר התייצב בפני הוועדה ובדיון שב והבהיר כי הוא מעולם לא התערב באופן השקעת הכספים על ידי הבנק וכי גם בעתיד ינהג כך. עוד ציין השר כי בעת צורך משך כספים מחשבון זה, לצרכים אישיים ומשפחתיים.

3. בפני הוועדה עמדה גם הצהרתו של השר על נכסים והתחייבויות, על פי כלל 10 לכללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים, ממנה עלה כי אכן השר איננו מחזיק בכלל חשבונותיו, לרבות חשבון ניירות הערך, סכום העולה על הסכום הקובע בכללים.

4. השר הציג בפני הוועדה דף חשבון שמעיון בו עולה כי הוא איננו מחזיק במישרין באג"ח ממשלתיות אלא הבנק רכש עבורו באופן עקבי נייר ערך זהה של חברת נאמנות ציבורית. חברה זו מפרסמת באתר האינטרנט שלה את מדיניות ההשקעה ביחס לנייר ערך זה, כדלקמן:

"לפחות 75% חשיפה לאג"ח לא צמוד הנקובות בש"ח לרבות מק"מ מזומנים ופיקדונות. משך החיים הממוצע של תיק האג"ח הלא צמוד בקרן לא יעלה על 3 שנים. עד 10% חשיפה למניות בערך מוחלט. עד 10% חשיפה למט"ח בערך מוחלט. עד 10% חשיפה לאג"ח שאינו בדירוג השקעה בערך מוחלט. משך החיים הממוצע של כלל אגרות החוב שיוחזקו בקרן לא יעלה על 45 חודשים."

5. כלל 16(א) לכללים קובע כי על שר להעביר בתוך 60 יום מיום מינויו את הכספים ואת ניירות הערך שבבעלותו ובעלות בני משפחתו לחברת נאמנות ציבורית ובלתי תלויה, שתחזיק ותנהל אותם בדרך של "נאמנות עיוורת", כדלקמן:

"בתוך 60 ימים מיום מינוי יעביר השר את הכספים ואת ניירות הערך שבבעלותו ובעלות בני משפחתו לחברת נאמנות ציבורית בלתי תלויה, אשר תחזיק ותנהל אותם בדרך של 'נאמנות עיוורת'."

בכלל 16(ב) לכללים, נקבע כי:

"השר ובני משפחתו לא יתנו לחברת הנאמנות כל הוראות באילו ניירות ערך להחזיק ואילו ניירות ערך למכור או לרכוש, למעט הנחיה חד פעמית, קודם לתחילת מתן השירות, בדבר סוגי ההשקעה שיכללו בתיק ובדבר השיעור המירבי של כל סוג ביחס לשווי התיק או הנחיה כי אלה ייקבעו לפי שיקול דעתה של חברת הנאמנות."

בכלל 16(ג) לכללים מצויין עוד:

חברת הנאמנות לא תמסור לשר ולבני משפחתו, כל עוד מכהן השר בתפקידו, כל מידע על העסקאות שנעשו בניירות הערך; המידע היחיד שיימסר יהיה שווי כלל ניירות הערך, הרווחים שמומשו, והמס ששולם בשל רווחים אלה.

6. סמכויות הוועדה למתן היתרים נקבעו בכלל 19 לכללים, כדלקמן:

19" סמכות הועדה

הועדה מוסמכת לדון בבקשה לקבלת היתר אישי לאי קיום כלל מכללים אלה.
הועדה רשאית לסרב למתן היתר, לתתו או לתתו בתנאים, אם הדבר נראה לה מוצדק בנסיבות המקרה ותקין מבחינה ציבורית.
תוקף ההיתר לא יעלה על משך תקופת כהונת הממשלה."

7. על פי כלל 21(א) לכללים "הועדה תשמע, לפני מתן החלטתה, את חוות דעתו של מבקר המדינה לגבי המקרה שלפניה."

8. לאחר ששמענו את חוות דעתו של מבקר המדינה, אנו סבורים שלא חל שינוי מהותי בנסיבות בהן ניתן ההיתר בשנת 2009: הסכום הכולל אותו מחזיק השר נמוך מהסכום הקובע בכללים, מדובר בסכום נמוך יחסית המופרש כל חודש והשר מקפיד על אי-מעורבות בשיקול דעתו של הבנק לגבי אופן ההשקעה. בנוסף, בעוד שבשנת 2009 החזיק השר במישרין באג"ח ממשלתיות, הרי שכעת השר מחזיק בקרן נאמנות אשר משקיעה את הכספים באופן דינמי בהתאם למדיניות השקעה כללית, דבר המפחית מהחשש לקיומו של ניגוד עניינים.
לפיכך הועדה מחליטה לחדש את ההיתר בתנאים אלה:

1. סך הכספים וניירות הערך שברשותו של השר לא יעלה על הסכום הקובע בכללים;
2. לא יהיה שינוי בשיעור ההפקדה החודשית;
3. התחייבות של השר שהוא לא יהיה מעורב בשיקול הדעת של הבנק ביחס לאופן בו מבוצעות ההשקעות בחשבון זה;
4. שהבנק לא ישנה באופן מהותי את מדיניות ההשקעות בחשבון זה.

9. אם ישתנה אופן הדיווח של הבנק לשר ויפורטו בו ניירות הערך הספציפיים בהם משקיעה קרן הנאמנות, או אם הבנק ישנה באופן מהותי את מדיניות ההשקעה, או אם יחול שינוי בשיעורה של ההפקדה, על השר לפנות למבקר המדינה לקבלת הנחיות מתאימות.

10. בנסיבות העניין אנו קובעים עוד שיש להחיל ביחס לכספים אלה את הוראת כלל 9(ב) לכללים, ומשכך על השר לדווח למבקר המדינה על כל משיכה של כספים מחשבון זה, תוך חודש ימים מיום המשיכה.

פרסום ההחלטה

11. לפי החלטת הועדה למתן היתרים מיום 28.11.2010 בנוגע לפרסום החלטותיה, ובהתאם לפסק דין בעת"מ (מחוזי י-ם) 1981/09 התנועה לחופש המידע נ' משרד מבקר המדינה (ניתן

ביום 15.3.2011, ככלל, החלטות הוועדה למתן היתרים יפורסמו. עם זאת, הוועדה החליטה כי "בהתחשב בסוג העניינים בהם מדובר וברגישותם יישקל כל מקרה לגופו, והוועדה תוכל לקבוע לפי שיקול דעתה ובהתחשב בנסיבות כל מקרה לפרסם את ההחלטות באופן חלקי, תוך השמטת פרטים או עריכת שינויים או ללא פרטים מזהים. לעניין זה הוועדה תשקול גם את עמדת השר או סגן השר הנוגע בדבר לגבי הפרסום".

במסגרת ישיבת הוועדה הודיע השר שהוא איננו מתנגד לפרסומה של ההחלטה או חלקים ממנה, ולפיכך אנו מתירים על פרסומה של ההחלטה.

12. בהתאם לכלל 19(ג) לכללים, תוקף ההיתר לא יעלה על משך כהונתה של הממשלה.

העתק ההחלטה נמסר למבקר המדינה.

ניתנה היום, כ"ה תשרי תשע"ח (15 אוקטובר 2017).

פרופ' אביעד הכהן
חבר הוועדה

השופט (בדמי) ד"ר עוני חבש
חבר הוועדה

השופט (בדמי) עזרא קמא
יו"ר הוועדה